

Arvamuse esitamine alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Annely Akkermann!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) pöördub Riigikogu rahanduskomisjoni poole seoses alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (510 SE), millega tõstetakse alkoholi- ja tubakaaktsiisi täiendavalt 5% 1. juulil 2025. aastal ning 2026. aastal tõstetakse alkoholi ja tubakatoodete aktsiisimäärasid varasemalt otsustatud 5% asemel 10% aastas. Lisaks tõusevad eelpool nimetatud aktsiisid 5% aastas 2027. ja 2028. aastal ning aastatel 2025–2028 tõstetakse bensiinide aktsiisimäära 5% aastas.

1. Kaubanduskoja hinnangul on eelnõu mõjude analüüs endiselt ebapiisav, et selle pinnalt saaks hinnata, kas ja millises ulatuses on mõistlik mõnda aktsiisimäära tõsta. Toetame lahendust, et aktsiisitõusud on pikalt ette teada, kuid me ei pea mõistlikuks ilma kaalukate põhjusteta muuta varasemalt kokku lepitud aktsiisitõuse. Kahetsusväärset ei ole huvigruppide ettepanekuid eelnõu osas arvesse võetud. Samuti ei ole eelnõus analüüsitud, kuidas plaanitavad alkoholi-, tubaka- ja bensiiniaktsiiside tõstmine koostoimes majandusele ja ettevõtjatele mõju avaldab. Lisaks ei ole eelnõus hinnatud aastateks 2025-2028 kõigi plaanitud aktsiiside tõstmise mõjusid koos juba jõustunud ja peagi jõustuvate ning plaanitavate maksumuudatustega tervikuna ühiskonnale, regionaalpoliitikale, maksumaksjatele ja ettevõtjatele. Seevastu on seletuskirjas märgitud, et aktsiisimäärade tõusu on vaadeldud iseseisvalt ja ka nende mõju riigieelarvele on hinnatud eraldi (seletuskiri lk 24). mistõttu oleme endiselt seisukohal, et eelnõu mõjuhinnang on oluliste puudustega, mille pinnalt ei saa hinnata, kas aktsiiside tõstmine on mõistlik või mitte. Kui aktsiisimäärade tõstmisega riigi tulud ei suurene või hoopis vähenevad näiteks hüppelise piirikaubanduse kasvu tõttu, siis ei ole seaduse muutmisel mõtet.
2. Endiselt ei leia seletuskirjast analüüsi, kuidas bensiiniaktsiiside tõstmise puhul Euroopa Liidu taastuvenergia direktiivi ülevõtmine bensiini hinnale mõjub. Lisaks tekitab tubakatoodete aktsiisimäära mitu korda aastas muutmine ettevõtjatele kahju müügiipiirangutega seotud administratiivse ja füüsilise koormuse tõttu.

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3600 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

Mistõttu ei ole mõistlik mitmel korral aastas aktsiisimäärasid muuta. Lisaks ei ole seletuskirjas analüüsitud tagastamisele ja hävitamisele mõeldud kaubaga seotud toimingute mõjusid ettevõtjatele ja riigi halduskuludele.

3. Kaubanduskoda on endiselt vastu alkoholiaktsiisi tõstmisele 5% võrra 1. juulil 2025. aastal ja täiendavalt 5% 2026. aasta jaanuaris. Meie hinnangul ei ole seletuskirjas olev mõjuanalüüs endiselt piisavalt kvaliteetne, et selle pinnalt saab järeldada, et näiteks täiendav alkoholi aktsiisimäära tõus toob riigieelarvesse 2026. aastal täiendavalt 22 miljonit eurot, mida näeb ette eelnõu koostaja seletuskirja tabelis 22 (lk 27). Nimelt on eelnõu koostaja seletuskirjas ette näinud aktsiisitulu languse 2025. aastal (mil eelnõu järgi tõuseb aktsiisimäär 5% + 5%), võrreldes käesoleva aastaga ja prognoosi tegemisel on arvestatud tarbimise langust, piirikaubanduse kasvu, turistide osakaalu langust ning ette varumist. Täpselt samade faktorite puhul seletuskirja kohaselt aga 2026. aastal 10%-lise aktsiisitõusuga aktsiisitulu suureneb 22 miljoni euro võrra eelneva aastaga võrreldes, mis meie hinnangul ei ole realistlik. Lisaks tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et alkoholiaktsiisi puhul ei ole 2023. aastal kehtestatud 5%-lise aktsiisitõusu järel käesolevaks aastaks prognoositud 12 miljoni euro suurune täiendav maksutulu realiseerunud, sest käesoleva aasta esimese seitsme kuuga on alkoholiaktsiisi laekunud umbes 18 miljonit eurot vähem kui möödunud aasta sama ajaga, mil kehtis käesolevast aastast madalam aktsiisimäär.

Meie hinnangul ei ole seletuskirjas piisavalt arvestatud aktsiisimäärade tõusu mõju piirikaubandusele ja ebaseaduslikule ärile, sest Eesti aktsiisimäärad tõusevad eelnõu järgi märgatavalt kõrgemaks naaberriik Lätist. Näiteks tõuseb eelnõu kohaselt õlleaktsiis Eestis 2028. aastal 17,83 euronit, Lätis plaani kohaselt 9,8 euronit, mis on märgatav erinevus. Ettevõtjad on väljendanud muret, et selline hüppeline aktsiisitõus hoogustab piirikaubandust Läti suunas ja vähendab Soome suunal, mis omab olulist mõju maksulaekumisele. Ettevõtjate hinnangul võib riik kaotada eelnõuga plaanitud alkoholiaktsiisi tõstmisel järgneval kahel aastal 47 miljonit eurot aktsiisitulu piirikaubanduse tõttu. Samuti võib suur aktsiisimäärade tõus, eriti koosmõjus teiste maksutõusudega, hoogustada ebaseaduslikku äri, mida meie hinnangul eelnõus piisavalt ei arvestata. Seega tooks alkoholiaktsiisi tõstmise plaanist loobumine kaasa riigieelarve olukorra parenemise täiendava aktsiisitulu kaudu.

Kaubanduskoja ettepanek:

Oleme jätkuvalt seisukohal, et tuleb ära jätta 2025. aasta 1. juuliks plaanitud aktsiisitõusud ning enne aktsiisimäärade tõstmist tuleb senisest põhjalikumalt analüüsida, kas ja millises ulatuses on mõistlik tõsta alkoholi-, tubaka- ja bensiiniaktsiise 2026. aastal ja järgnevatel aastatel. Seega näeme vajadust hinnata, milline on olnud viimaste aastate aktsiisitõusude mõju riigieelarvele, sh prognooside vastavus tegelikkusele, milline on mõju piirikaubandusele ja salaturule ja alles seejärel teha otsus, kas ja mis ulatuses tõsta aktsiisimäärasid 2026. aastal ja järgnevatel aastatel.

Mistõttu teeme ettepaneku jätta eelnõust välja § 1, § 2 ja § 4 lõiked 2 kuni 7.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Ann Raun ann.raun@koda.ee 6040071